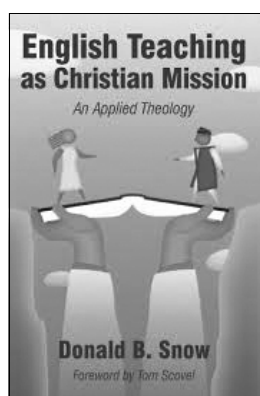

Donald B. Snow, *English Teaching as Christian Mission: An Applied Theology*, prefată de Tom Scovel, PA: Herald Press, Scottsdale, 2001, 190 p.

Autorul aparține Bisericii Prezbiteriene din SUA, a fost afiliat al Amity Foundation, un ONG chinezesc din Hong Kong, și, deși non-orthodox prin confesiune, experiența de predare a limbii engleze în context specializat, teologico-misionar îl recomandă pentru metodică aplicată. Facem referire, așadar, la o subdiviziune a TESOL¹, una dintre cele mai mari asociații a profesorilor de limbă engleză din lume, care cuprinde și o ramură de formatori creștini².

¹Teaching English to Speakers of Other Languages (predarea limbii engleze pentru vorbitori non-nativi).

²Didactica predării limbii engleze pentru teologi capătă amploare la nivel mondial, însă studiile rareori aparțin ortodocșilor: spre exemplu, în recenzia sa la apariția operei lui Snow, M. Lessard-Clouston menționează colecția de eseuri *Teaching More Than English: Using TESL/ TEFL on the Mission Field at Home and Abroad*, Berry Publishing Services, 1997, sau volumul introductiv de metodică *Handbook for Christian EFL Services* semnat de Lonna J. Dickerson și Dianne F. Dow, Billy Graham Center, Wheaton College, 1997 (Cf. Lessard-Clouston, M. [Review of *English teaching as Christian mission: An applied theology*, by D.B. Snow]. *Christian Scholar's Review*, 31 (2), 2001, p. 235). Universitățile creștine internaționale încurajează teze de licență în domeniu (cf. *Missionary English Teaching: The English Language, Western Culture, and Christianity* susținută de Derek James Kresge la Liberty University, 2008). Puținii autori angliști români care au abordat domeniul, în filiera sa ortodoxă, au preferat o abordare clasică concretizată în manuale practice pentru uzul studenților; dacă pe plan internațional sunt de referință *A Handbook of Theological English* de Peter Sewell, SPCK, 1998, și *Exploring Theological English: Reading, Vocabulary and Grammar for ESL/ EFL* de Cheri L. Pierson, Lonna J. Dickerson și Florence R. Scott, Piquant Editions, 2010, la noi se disting operele Laurei Ionică, *English for Theology*, Editura Universității din Pitești, 2002, respectiv Monica Oancă și Maria Băncilă, *English for Students in Theology*, Editura Universității din București, 2014. În context TESOL asiatic, în care se înscrie și experiența lui Snow, *English for Theology: A Resource for Teachers and Students* de Gabrielle Kelly (2004), oferă o variantă academică practică prin filiera dominicană a autoarei.

În *English Teaching as Christian Mission: An Applied Theology*, Snow scrie „provocator” și „conștiincios” despre credința creștină și praxis, predarea limbii engleze, conform prefațatorului Tom Scovel (p. 9), profesor la Universitatea de Stat din San Francisco, la rândul său urmaș de personal creștin american misionar-medical în China și apoi India. Cititorul român, în general, și cel ieșean, în special, se poate raporta la cursurile de engleză oferite gratuit de misionarii evangheliști veniți din SUA, la începutul anilor 2000, în locații agreate.

Profesionalismul profesorului de limbă engleză, în componenta sa creștin-misionară, presupune și o latură empatică și reconciliantă față de învățăcelul non-nativ, iar atuurile comunicării interculturale sunt, atât în opinia prefațatorului, cât și în cea a autorului, cele mai potrivite pentru instrumentarea păcii divine. Experiența de predare presupune și o distanțare semnificativă de relevanța englezei și a gramaticii sale pentru cursanți și viitoarele lor cariere, adesea tot pedagogice; accentul cade pe comunicarea în limba străină în mediu profesional și cât de repede se face aceasta, nu pe detaliile lingvistice sau pedagogice, simple mijloace care servesc scopului. Analog, profesorul de limbă engleză pentru studenții nefilologi de la noi va încerca în cele trei sau patru semestre pe care le are la dispoziție, prin programă, să adapteze conținutul specificului facultății de care aparține (teologic, economic, medical, geografic, informatic etc.), de aici și limbajele specializate ale domeniului: engleză pentru teologie (și exemplificările de manuale de mai sus), de afaceri, medicală etc.

Structurată în opt capitole, cartea pledează pentru meseria de profesor de limbă engleză în context teologic, ca vocație de sine stătătoare (cap. 1: „A Christian Vocation in Its Own Right”), rolul specific al profesorilor creștini ai disciplinei (cap. 2: „A Special Role for Christian English Teachers?”), mărturia învățării (cap. 3: „Learning as Witness”) și a predării în cadru misionar (cap. 4: „English Teaching as Witness”), importanța pentru sarcina preoțească (cap. 5: „English Teaching as Ministry”) și punerea sa în slujba creștinătății (cap. 6: „English Teaching as Christian Service”) și, nu în ultimul rând, a păcii și înțelegerii interculturale (cap. 7: „English Teaching toward Peacemaking and Intercultural Understanding”), de unde și virtutea profesorului de limbă engleză de punte între biserici (cap. 8: „English Teachers as Bridges Between Churches”).

Capitolul 1 definește poziția autorului ca profesor creștin de limbă engleză³ și subliniază importanța predării ei în context misionar încă de la începutul secolului XX și nu rolul său de mediator pentru alte aspecte ale profesiei la care cultura țintă ar fi reticentă (predicator al unei confesiuni diferite de cultura și țara de adopție și, implicit, încercarea de convertire a autohtonilor) (p. 17) sau receptivă (asistența socială acordată săracilor sau opri-mașilor în accepțiunea misionară occidentală) (p. 18), în ciuda rezistenței mentalității chineze la creștinism prin asocierea cu vestul și colonialismul aferent (p. 21).

Capitolul 2 insistă asupra calității profesorilor de ambascadori ai țării lor de origine și a misiunii acestora, înțeleasă ca *missio Dei* (p. 26), în sensul biblic, și rolul esențial de conciliere pentru om-nire și pacificator pentru diverse țări, națiuni, tradiții religioase și Biserici. Autorul oferă Biserica Ortodoxă Răsăriteană (și în special pe cea rusă) drept exemplu de enclavă rezistentă la alteritatea Vestului, perceput drept „celălalt” (*other*), chiar și de națiuni care nu i s-au subordonat niciodată prin colonialism, deși și-au definit identitatea și tradiția prin contrast cu acesta (p. 35).

Capitolul 3 trece în revistă obstacolele și beneficiile profesorilor în învățarea limbii țării gazdă. Deși sejururile de predare sunt adesea scurte și, spre deosebire de misionarii propriu-ziși, profesorii nu trebuie să vorbească limba străină pentru a se angaja în contextul de față și, uneori, însăși calitatea de nativ este suficientă pentru a preda engleză, cunoașterea sa este utilă pentru o mai bună empatie cu beneficiarii cursurilor de limbă, eficientizarea predării și atenuarea șocului cultural. De asemenea, „traducerea” Evangheliei, în sensul de aculturație a mesajului creștin, se va face la clasă cu mai multă ușurință, precum și construirea (re)conciliantă a unei relații personale profunde profesor-elev.

Capitolul 4 subliniază importanța profesionalismului (văzut ca formare personală și profesională continuă), sârguința la clasă și în afara ei, interesul de a veni în întâmpinarea nevoilor cursanților, similar înțelegerii creștine pentru natura umană, cooperarea colegială, adesea în cadrul unui program sau muncă în echipă. În fapt, autorul identifică atributele profesorului creștin ideal de limbă engleză cu roada Duhului din epistola paulină: „dragostea,

---

³ Acronimul folosit de Donald B. Snow este *CET* (*Christian English Teacher*).

bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția”⁴ (Gal. 5, 22-23).

Capitolul 5 face elogiul virtuților metodei de predare centrată pe student – responsabilitate preoțească (*ministry*) și imperativ categoric pentru profesor: comunicare și nevoia de respect, empatie și nevoia de compasiune, motivație și existența unui scop nu doar în învățarea limbii engleze, ci și în viața (creștină a) cursanților.

Revizuiind motivele unui străin pentru învățarea limbii engleze (locuri comune, de altfel, pentru *lingua franca*) și oferind în capitolul 6 exemple de foste colonii în care limba engleză are o însemnătate deosebită pentru obținerea unui loc bun de muncă sau accesul la educație (Nigeria, Filipine, Hong Kong, Namibia, Camerun, China și Tunisia), Snow operează critica imperialismului lingvistic ca posibilă piedică în calea profesoratului creștin englez. Autorul pune accent pe compasiunea profesorului creștin pentru categoriile defavorizate de cursanți din țările sărace (*ministry to the poor*) (p. 115), fără a nega importanța pentru elite de a cunoaște engleza și facilitățile acestora la educație în limba străină (p. 123). Nu în ultimul rând, adresează o serie de întrebări la care agențiile de recrutare și plasare de personal didactic, precum și profesorii independenți de acestea ar trebui să răspundă (nevoia țării gazdă de personal didactic pentru modernizare și dezvoltare, a cursanților pentru studii și oportunitățile lor în carieră) (p. 117).

Capitolul 7 se concentrează pe abilitatea pacificatoare a profesorului creștin, nu în sensul de evitare a conflictelor între oameni și națiuni (p. 124), ci în cel biblic al epistolei pauline către Efeseni (2, 11-19). Înțelegerea și comunicarea interculturală sprijină acest demers, Snow adresând la clasă, prin diverse tehnici de predare⁵, caracterul puțin familiar al altor culturi, stereotipiile, etnocentrismul și tendința de a exclude străinii (p. 130).

Relația dintre profesorii creștini de limbă engleză și Biserică este cea care încheie demersul lui Snow, capitolul 8 militând pentru conlucrarea lor ca învățăcei „interpreți” (p. 152) cu tradițiile culturale ale țării gazdă și mediatori între Bisericile lumii, nu doar

⁴ <http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=29&cap=5> (pentru traducerea în limba română. 24.07.2017).

⁵ Exerciții de exemplificare a incidentelor neplăcute („Critical incident exercises”, p. 138) și de sensibilizare interculturală („Intercultural sensitizer (ICS) exercises”, p. 139).

creștină, mamă și adoptivă, prin sprijin material și spiritual, unitate, reconciliere tămăduitoare între vechi și modern și interacțiune (pp. 168-169). Din această perspectivă, conchide autorul, predarea limbii engleze poate fi considerată mai mult decât o slujbă seculară și devine o formă a misiunii creștine (p. 177).

Publicului român de specialitate, teologic ortodox și profesoral de limbă engleză deopotrivă, îi recomandăm volumul de față pentru demersul adesea anecdotic al autorului în descrierea cazului misionar al dascălului creștin de limbă engleză. Utilă în orice schimb de experiență de predare sau formare în străinătate, cel puțin prin capcanele comunicării și înțelegerii interculturale soluționate prin tehnici speciale și exerciții, pilde ale zilelor noastre, cartea poate sluji și studenților teologi în lărgirea orizonturilor interconfesionale și a toleranței necesare într-o lume secularizată.

Dr. Ana-Magdalena PETRARU,
cadru didactic asociat limba engleză
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași

